Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

22 päivänä helmikuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteinen turvapaikkapolitiikka – Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevat yhteiset menettelyt – Direktiivi 2013/32/EU – 33 artiklan 2 kohdan a alakohta – Kolmannen maan kansalaisen, joka on saanut pakolaisaseman jäsenvaltiossa, toisessa jäsenvaltiossa tekemän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta jättäminen, kun tämän kansalaisen alaikäinen lapsi, jolla on toissijainen suojeluasema, oleskelee mainitussa toisessa jäsenvaltiossa – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 7 artikla – Oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen – 24 artikla – Lapsen etu – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 24 artiklaa ei rikota kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta jättämisellä – Direktiivi 2011/95/EU – 23 artiklan 2 kohta – Jäsenvaltioiden velvollisuus huolehtia kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheen yhtenäisyyden säilyttämisestä

Asiassa C-483/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Conseil d'État (Belgia) on esittänyt 30.6.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.9.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

XXXX

vastaan

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis ja J. Passer (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ja A. Kumin,

julkisasiamies: P. Pikamäe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

– Belgian hallitus, asiamiehinään M. Jacobs, M. Van Regemorter ja C. Pochet,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan W. Ferrante, avvocato dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Azéma ja L. Grønfeldt,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 18 ja 24 artiklan, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) 2, 20, 23 ja 31 artiklan ja kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU (EUVL 2013, L 180, s. 60) 25 artiklan 6 kohdan ja 33 artiklan 2 kohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat XXXX ja Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (pakolaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskevista asioista vastaava viranomainen, Belgia; jäljempänä CGRA) ja joka koskee Belgiassa jätetyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Genevessä 28.7.1951 allekirjoitetun pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)), sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 31.1.1967 tehdyllä pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla (jäljempänä Geneven yleissopimus), 1 artiklan A kohdan 2 alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Tässä [Geneven] yleissopimuksessa tarkoitetaan ’pakolaisella’ jokaista henkilöä,

– –

2. – – jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta [ja joka] oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne.

Siinä tapauksessa, että henkilöllä on useamman kuin yhden maan kansalaisuus, käsitteellä ’kansalaisuusmaa’ tarkoitetaan jokaista maata, jonka kansalainen hän on. Sellaisen henkilön, joka ilman pätevää, perusteltuun pelkoon pohjautuvaa syytä ei ole vedonnut jonkin kansalaisuusmaansa suojelukseen, ei katsota olevan vailla kansalaisuusmaansa suojaa.”

Unionin oikeus

Direktiivi 2011/95

4 Direktiivin 2011/95 johdanto-osan 8, 9, 12, 18 ja 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(8) Eurooppa-neuvosto totesi 15 ja 16 päivänä lokakuuta 2008 hyväksytyssä Euroopan maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksessa, että jäsenvaltioiden välillä on suuria eroja suojelun myöntämisessä ja sen muodoissa, ja pyysi tekemään uusia aloitteita Haagin ohjelman mukaisen yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän viimeistelemiseksi ja sitä kautta entistä korkeampitasoisen suojelun tarjoamiseksi.

(9) Eurooppa-neuvosto totesi Tukholman ohjelmassa pyrkivänsä edelleen päättäväisesti saamaan aikaan viimeistään vuoteen 2012 mennessä yhteisen suojelun ja solidaarisuuden alueen, joka perustuu yhteiseen turvapaikkamenettelyyn ja kansainvälistä suojelua nauttivien henkilöiden yhdenmukaiseen asemaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 78 artiklan mukaisesti.

– –

(12) Tämän direktiivin päätavoitteena on toisaalta varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen, ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa.

– –

(18) Soveltaessaan tätä direktiiviä jäsenvaltioiden olisi otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu lapsen oikeuksista vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi lapsen etua arvioidessaan otettava asiaankuuluvasti huomioon erityisesti perheen yhtenäisyyden periaate, alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys, turvallisuusnäkökohdat sekä alaikäisen näkemykset hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

– –

(39) On tarpeen vastata Tukholman ohjelmassa esitettyyn kehotukseen ottaa käyttöön pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukainen asema, ja toissijaisen suojeluaseman saaneille henkilöille olisi tarpeellisia ja objektiivisesti perusteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta myönnettävä samoin edellytyksin samat oikeudet ja etuudet, jotka pakolaisille myönnetään tämän direktiivin nojalla.”

5 Tämän direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

j) ’perheenjäsenillä’, jos perhe on muodostettu jo alkuperämaassa, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta kansainvälistä suojelua saavan samassa jäsenvaltiossa oleskelevia seuraavia perheenjäseniä:

– kansainvälistä suojelua saavan aviopuoliso taikka avopuoliso, jolla on kiinteä suhde hakijaan, jos avopuolisot rinnastetaan aviopuolisoihin asianomaisen jäsenvaltion kolmansien maiden kansalaisia koskevassa lainsäädännössä tai käytännössä,

– ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettujen puolisoiden tai kansainvälistä suojelua saavan alaikäiset lapset, jos nämä ovat naimattomia, riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai avioliiton ulkopuolella tai onko heidät kansallisen lainsäädännön määritelmän mukaisesti adoptoitu,

– isä, äiti tai muu aikuinen, joka on vastuussa kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä joko lain tai asianomaisen jäsenvaltion käytännön mukaan, kun kansainvälistä suojelua saava henkilö on alaikäinen ja naimaton;

– –”

6 Direktiivin 2011/95 VII lukuun, jonka otsikko on ”Kansainvälisen suojelun sisältö”, sisältyvät sen 20–35 artikla.

7 Tämän direktiivin 20 artiklan, jonka otsikko on ”Yleiset säännöt”, 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu pannessaan täytäntöön tämän luvun niitä säännöksiä, jotka koskevat alaikäisiä.”

8 Kyseisen direktiivin 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perheen yhtenäisyys voidaan säilyttää.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenillä, joille henkilökohtaisesti ei voida myöntää tällaista suojelua, on oikeus hakea 24–35 artiklassa tarkoitettuja etuuksia kansallisten menettelyjen mukaisesti, jos tämä on mahdollista perheenjäsenen henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen.

3. Edellä olevaa 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta, jos perheenjäsen ei saa tai ei saisi kansainvälistä suojelua III ja V luvun nojalla.

4. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat jättää myöntämättä mainituissa kohdissa tarkoitetut etuudet, rajoittaa niitä tai peruuttaa ne kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä.

5. Jäsenvaltiot voivat päättää, että tätä artiklaa sovelletaan myös muihin lähiomaisiin, jotka ovat asuneet yhdessä osana perhettä alkuperämaasta lähtemisen aikaan ja jotka olivat tuolloin täysin tai pääasiallisesti riippuvaisia kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä.”

Direktiivi 2013/32

9 Direktiivin 2013/32 johdanto-osan 43 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden olisi tutkittava kaikki hakemukset sisällöllisesti eli arvioitava, voidaanko asianomaista hakijaa pitää henkilönä, joka voi saada kansainvälistä suojelua direktiivin 2011/95/EU mukaisesti, ellei tässä direktiivissä säädetä toisin, erityisesti silloin, kun voidaan kohtuudella olettaa, että toinen valtio suorittaa tutkinnan tai antaa riittävän suojelun. Jäsenvaltioita ei pitäisi etenkään velvoittaa arvioimaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen sisältöä silloin, kun ensimmäinen turvapaikkamaa on myöntänyt hakijalle pakolaisaseman tai muutoin riittävän suojelun ja hakija otetaan takaisin tähän maahan.”

10 Tämän direktiivin 33 artiklassa, jonka otsikko on ”Hakemukset, joilta puuttuvat tutkittavaksi ottamisen edellytykset”, säädetään seuraavaa:

”1. Niiden tapausten lisäksi, joissa hakemusta ei [kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] asetuksen (EU) N:o 604/2013 [(EVUL 2013, L 180, s. 31)] mukaisesti tutkita, jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tutkimaan, voidaanko hakijaa pitää henkilönä, joka voi saada kansainvälistä suojelua direktiivin 2011/95/EU mukaisesti, kun hakemukselta katsotaan puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset tämän artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot voivat katsoa kansainvälistä suojelua koskevalta hakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset ainoastaan, jos:

a) toinen jäsenvaltio on myöntänyt kansainvälistä suojelua;

– –”

Belgian oikeus

11 Ulkomaalaisten maahantulosta, oleskelusta, asettautumisesta ja maasta poistamisesta 15.12.1980 annetun lain (loi sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers; Moniteur belge 31.12.1980, s. 14584) 57/6 §:n 3 momentin 1 kohdassa, jolla direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohta on pantu täytäntöön, säädetään seuraavaa:

”[CGRA] voi jättää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta, jos

– –

3° hakija saa jo kansainvälistä suojelua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa

– –”

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymys

12 Pääasian valittaja sai 1.12.2015 Itävallassa pakolaisaseman, minkä jälkeen hän matkusti vuoden 2016 alussa Belgiaan muuttaakseen siellä kahden tyttärensä, joista toinen on alaikäinen, luokse. Tyttärille myönnettiin 14.12.2016 toissijaista suojelua Belgiassa. Belgian valtio on tunnustanut, että pääasian valittajalla on vanhempainvastuu alaikäisestä lapsesta, mutta pääasian valittajalla ei ole oleskeluoikeutta tässä valtiossa.

13 Pääasian valittaja jätti 14.6.2018 kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen Belgiassa. CGRA jätti ulkomaalaisten maahantulosta, oleskelusta, asettautumisesta ja maastapoistamisesta 15.12.1980 annetun lain 57/6 §:n 3 momentin 1 kohdan 3 alakohdan nojalla tämän hakemuksen tutkimatta 11.2.2019, koska toinen jäsenvaltio oli jo myöntänyt asianomaiselle henkilölle kansainvälistä suojelua.

14 Conseil du contentieux des étrangers (ulkomaalaisasioita käsittelevä hallintotuomioistuin, Belgia) hylkäsi 8.5.2019 antamallaan tuomiolla pääasian valittajan tästä päätöksestä tekemän valituksen.

15 Pääasian valittaja haki 21.5.2019 tekemällään kassaatiovalituksella muutosta tähän tuomioon ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta. Hän vetoaa siihen, että perheen yhtenäisyyden ja lapsen edun periaatteet ovat pääasian olosuhteissa esteenä sille, että Belgian valtio voi käyttää mahdollisuuttaan jättää tutkimatta hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa. Hän täsmentää, että se, että hänelle on myönnetty pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, ei ole esteenä sille, että hän voi vedota kyseistä päätöstä vastaan perheen yhtenäisyyden periaatteeseen, koska tämä asema ei oikeuta häntä asumaan yhdessä alaikäisen lapsensa kanssa jäsenvaltiossa, jossa lapsi on saanut toissijaista suojelua.

16 CGRA:n mukaan nyt käsiteltävässä asiassa ei sovelleta perheen yhtenäisyyden periaatetta, koska pääasian valittaja sen paremmin kuin hänen kaksi tytärtäänkään eivät ole vailla suojelua. Suojelua koskevan hakemuksen tutkittavaksi ottamista ei voida perustella myöskään pelkästään lapsen edulla.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyä mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta tilanteessa, joissa vedotaan perheen yhtenäisyyden ja lapsen edun periaatteisiin.

18 Tässä tilanteessa Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Belgia) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko unionin oikeus ja erityisesti [perusoikeuskirjan] 18 ja 24 artikla, direktiivin [2011/95] 2, 20, 23 ja 31 artikla sekä direktiivin [2013/32] 25 artiklan 6 kohta esteenä sille, että pannessaan täytäntöön direktiivin [2013/32] 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyä mahdollisuutta jäsenvaltio jättää tutkimatta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on jo myöntänyt kansainvälistä suojelua, silloin, kun hakija on sellaisen ilman huoltajaa tulleen alaikäisen lapsen isä, joka on saanut suojelua ensin mainitussa jäsenvaltiossa, kun hakija on ainoa lapsen luona oleva ydinperheen vanhempi, kun hakija asuu yhdessä lapsen kanssa ja kun mainittu jäsenvaltio on tunnustanut, että hakijalla on vanhempainvastuu lapsesta? Edellyttävätkö perheen yhtenäisyyden periaate ja lapsen edun periaate päin vastoin sitä, että valtio, jossa hakijan lapsi on saanut suojelua, myöntää suojelua kyseiselle vanhemmalle?”

Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

19 Belgian hallitus ilmoitti 10.12.2020 päivätyllä kirjeellä unionin tuomioistuimelle yhtäältä, että pääasian valittaja on tehnyt 4.11.2020 uuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, ja esitti unionin tuomioistuimelle toisaalta pohdintoja siitä, onko ennakkoratkaisupyynnön pysyttäminen asianmukaista näissä olosuhteissa.

20 Unionin tuomioistuimen kirjaamo pyysi tämän tiedon saatuaan 20.1.2021 päivätyllä kirjeellä ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti 11.2.2021 päivätyllä kirjeellä unionin tuomioistuimelle haluavansa pysyttää ennakkoratkaisupyynnön.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että tämä säännös on esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että hakijalle on jo myönnetty pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, silloin, kun tämä hakija on ilman huoltajaa tulleen sellaisen lapsen isä, joka on saanut toissijaista suojelua ensin mainitussa jäsenvaltiossa, kun hän on ainoa lapsen luona oleva ydinperheen vanhempi, kun hän asuu yhdessä kyseisen alaikäisen lapsen kanssa ja kun mainittu jäsenvaltio on tunnustanut, että hänellä on vanhempainvastuu lapsesta.

23 Tässä yhteydessä on muistutettava, että direktiivin 2013/32 33 artiklan 1 kohdan mukaan on niin, että niiden tapausten lisäksi, joissa hakemusta ei asetuksen N:o 604/2013 mukaisesti tutkita, jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tutkimaan, voidaanko hakijaa pitää henkilönä, joka voi saada kansainvälistä suojelua direktiivin 2011/95 mukaisesti, kun hakemukselta katsotaan puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset kyseisen artiklan mukaisesti. Direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdassa luetellaan tyhjentävästi tilanteet, joissa jäsenvaltiot voivat katsoa kansainvälistä suojelua koskevalta hakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset (tuomio 19.3.2020, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa), C-564/18, EU:C:2020:218, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näihin tilanteisiin kuuluu viimeksi mainitun säännöksen a alakohdassa tarkoitettu tilanne, jossa toinen jäsenvaltio on jo myöntänyt kansainvälistä suojelua.

24 Direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuodostakin ilmenee näin ollen, että jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tutkimaan, voidaanko hakijaa pitää henkilönä, joka voi saada kansainvälistä suojelua direktiivin 2011/95 mukaisesti, kun tällainen suojelu on jo varmistettu toisessa jäsenvaltiossa.

25 Tämä tulkinta vastaa lisäksi direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan tarkoitusta, jona on – kuten unionin tuomioistuin on jo todennut – keventää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion velvollisuutta siten, että siinä määritellään tapaukset, joissa hakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten katsotaan puuttuvan (tuomio 19.3.2020, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa), C-564/18, EU:C:2020:218, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko jäsenvaltioille tällä säännöksellä annetusta mahdollisuudesta olla tutkimatta, voidaanko hakijaa pitää henkilönä, joka voi saada kansainvälistä suojelua, olemassa poikkeuksia ja voidaanko näitä poikkeuksia perustella lähinnä perusoikeuskirjan 7 artiklassa vahvistetulla perhe-elämän kunnioittamista koskevalla oikeudella ja sen 24 artiklan 2 kohdassa vahvistetulla tarpeella ottaa huomioon lapsen etu.

27 Tässä yhteydessä on muistettava ensinnäkin, että unionin oikeus perustuu siihen perustavanlaatuiseen lähtökohtaan, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – lukuisia yhteisiä arvoja, joihin unioni perustuu, kuten SEU 2 artiklassa täsmennetään. Tämä lähtökohta merkitsee sitä – ja perustelee sen –, että jäsenvaltioiden välillä vallitsee keskinäinen luottamus siihen, että kyseiset arvot tunnustetaan ja että siis ne täytäntöön panevaa unionin oikeutta noudatetaan, sekä siihen, että niiden kansalliset oikeusjärjestykset kykenevät takaamaan niiden perusoikeuksien yhdenveroisen ja tehokkaan suojan, jotka on tunnustettu perusoikeuskirjassa, erityisesti sen 1 ja 4 artiklassa, joissa vahvistetaan yksi unionin ja sen jäsenvaltioiden perustavanlaatuisista arvoista (tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) eli ihmisarvo, johon liittyy muun muassa epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto.

28 Jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, kun kyse on erityisesti vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueesta, jonka unioni muodostaa ja jossa SEUT 67 artiklan 2 kohdan mukaisesti varmistetaan, ettei henkilöitä tarkasteta sisärajoilla, sekä kehitetään turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita sekä ulkorajavalvontaa koskeva yhteinen politiikka, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia kohtaan. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää tämän alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia (ks. tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 84 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Näin ollen yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän puitteissa on oletettava, että kansainvälisen suojelun hakijoiden kohtelu kussakin jäsenvaltiossa vastaa perusoikeuskirjan, Geneven yleissopimuksen ja Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen vaatimuksia. Näin on muun muassa sovellettaessa menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, joka on tällä direktiivillä käyttöön otetun yhteisen turvapaikkamenettelyn puitteissa keskinäisen luottamuksen periaatteen ilmaus (tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Ei ole kuitenkaan mahdotonta, että tällä järjestelmällä on käytännössä suuria toimintavaikeuksia jossakin jäsenvaltiossa siten, että on olemassa vakava vaara siitä, että kansainvälisen suojelun hakijoita kohdellaan tässä jäsenvaltiossa heidän perusoikeuksiensa vastaisesti (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tämän tuomion 29 ja 30 kohdasta ilmenee, että jäsenvaltion viranomaiset eivät voi käyttää niille direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa annettua mahdollisuutta, kun ne ovat päätyneet objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen perusteella ja ottaen huomioon unionin oikeudessa taatun perusoikeuksien suojan tason

päätelmään siitä, että jäsenvaltiossa, jossa kolmannen maan kansalainen saa jo kansainvälistä suojelua, on puutteita – olivatpa ne systeemisiä tai yleisiä tai koskivatpa ne tiettyjä henkilöryhmiä – ja että tällaiset puutteet huomioon ottaen on uskottavia perusteita uskoa, että kyseinen kansalainen altistuisi todelliselle vaaralle joutua siellä perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, 85–90 kohta ja tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 92 kohta).

32 Direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohta ei sitä vastoin ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä annettua mahdollisuutta jättää pakolaisaseman myöntämistä koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on jo myöntänyt hakijalle kansainvälistä suojelua, kun hakijan ennakoitavissa olevat elinolot kansainvälisen suojelun saajana tässä toisessa jäsenvaltiossa eivät altista häntä vakavalle vaaralle siitä, että häntä kohdellaan epäinhimillisesti tai halventavasti perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetuin tavoin. Siitä seikasta, että kansainvälistä suojelua saaville ei myönnetä mainitussa jäsenvaltiossa mitään toimeentuloetuuksia tai myönnettävät toimeentuloetuudet ovat huomattavasti pienempiä kuin ne, joista säädetään muissa jäsenvaltioissa, mutta heitä ei kuitenkaan kohdella toisin kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaisia, voidaan päätellä, että 4 artiklaa on loukattu, vain jos hakija on erityisen haavoittuvan asemansa vuoksi tahdostaan ja tekemistään valinnoista riippumatta äärimmäisessä aineellisessa puutteessa, jossa hän ei kykene täyttämään edes kaikkein perustavanlaatuisimpia tarpeitaan, kuten ravintoon, puhtauteen ja asumiseen liittyviä tarpeita, ja joka vahingoittaa hänen fyysistä tai henkistä terveyttään tai saattaa hänet ihmisarvon vastaiseen alennustilaan (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 89, 90 ja 101 kohta).

33 Nyt käsiteltävässä asiassa on niin – ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jolla yksin on toimivalta ratkaista pääasian tosiseikat, suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu –, että ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, että pääasian valittajan elinolot Itävallassa voisivat olla tällaiset. Kaikkien unionin tuomioistuimen käytettävissä olevaan asiakirja-aineistoon sisältyvien seikkojen perusteella on pikemminkin ilmeistä – tämän kuitenkaan rajoittamatta tällaista tarkistamista –, että pääasian valittajan Belgiassa tekemän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteena ei ole kansainvälisen suojelun tarve sinällään, koska tähän tarpeeseen on vastattu jo Itävallassa, vaan hänen tahtonsa varmistaa perheen yhtenäisyys Belgiassa.

34 Pääasian valittajan tilanne ei siten ole sellainen, että se edellyttäisi sitä, että jäsenvaltiot jättäisivät 19.3.2019 annettuun tuomioon Ibrahim ym. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219) perustuvan oikeuskäytännön mukaisesti poikkeuksellisesti käyttämättä niille direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta.

35 On kuitenkin ratkaistava toiseksi, ovatko perusoikeuskirjan 7 artikla ja 24 artiklan 2 kohta esteenä sille, että tämän tuomion 22 kohdassa kuvailluissa olosuhteissa käytetään jäsenvaltiolle direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on jo myöntänyt hakijalle tällaista suojelua.

36 Sellaisen unionin oikeuden säännöksen rikkominen – vaikka sitä pidettäisiin toteen näytettynä –, jolla annetaan kansainvälistä suojelua saaville henkilöille aineellinen oikeus ja josta ei aiheudu perusoikeuskirjan 4 artiklan loukkaaminen, ei estä jäsenvaltioita käyttämästä menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarjottua mahdollisuutta (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2019,

Ibrahim ym., C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 92 kohta). Perusoikeuskirjan 4 artiklassa vahvistetaan suoja kaikenlaiselta epäinhimilliseltä ja halventavalta kohtelulta, ja siitä poiketen perusoikeuskirjan 7 ja 24 artiklassa taatut oikeudet eivät ole luonteeltaan ehdottomia, joten niitä voidaan rajoittaa perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa määrätyin edellytyksin.

37 Tällaisella tulkinnalla voidaan näet varmistaa sen keskinäisen luottamuksen periaatteen noudattaminen, johon eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä perustuu ja joka tällä 33 artiklan 2 kohdan a alakohdalla konkretisoidaan, kuten tämän tuomion 29 kohdassa korostettiin.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ennakkoratkaisupyynnössään myös direktiivin 2011/95 23 artiklaan ja erityisesti sen 2 kohtaan.

39 Vaikka tässä säännöksessä ei säädetä siitä, että pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema ulotetaan johdettuna oikeutena koskemaan myös kyseisen aseman saaneen henkilön perheenjäseniä, joten nyt käsiteltävässä asiassa se, että pääasian valittajan kaksi tytärtä saavat toissijaista suojelua, ei merkitse sitä, että pääasian valittajan pitäisi pelkästään tästä syystä saada kansainvälistä suojelua samassa jäsenvaltiossa, mainitussa säännöksessä jäsenvaltiot velvoitetaan nimenomaisesti huolehtimaan perheen yhtenäisyyden säilymisestä ottamalla käyttöön useita kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenille myönnettäviä etuuksia (ks. vastaavasti tuomio 9.11.2021, Saksan liittotasavalta (Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen), C-91/20, EU:C:2021:898, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näiden direktiivin 2011/95 24–35 artiklassa tarkoitettujen etuuksien, joihin kuuluu muun muassa oleskeluoikeus, myöntäminen edellyttää kolmen edellytyksen täyttymistä, joista ensimmäinen liittyy kyseisen direktiivin 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuun perheenjäsenen asemaan, toinen siihen, että kansainvälisen suojelun myöntämisedellytyksiä ei henkilökohtaisesti täytetä, ja kolmas siihen, että myöntäminen on mahdollista asianomaisen perheenjäsenen henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen.

40 Ensinnäkään se, että vanhempi ja hänen alaikäinen lapsensa ovat käyttäneet eri maahanmuuttoreittejä ennen kuin he ovat päässeet samaan jäsenvaltioon, jossa lapselle on myönnetty kansainvälistä suojelua, ei ole esteenä sille, että vanhempaa pidetään direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuna suojelua saavan henkilön perheenjäsenenä, jos tämä vanhempi on oleskellut kyseisen jäsenvaltion alueella ennen kuin hänen lapsensa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on ratkaistu (ks. vastaavasti tuomio 9.9.2021, Saksan liittotasavalta (Perheenjäsen), C-768/19, EU:C:2021:709, 15, 16, 51 ja 54 kohta).

41 Toiseksi, kun otetaan huomioon direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdan tavoite varmistaa kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheen yhtenäisyys ja lisäksi se, että direktiivin 2011/95 säännöksiä on tulkittava perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 ja 3 kohdan valossa (tuomio 9.9.2021, Saksan liittotasavalta (Perheenjäsen), C-768/19, EU:C:2021:709, 38 kohta), on katsottava, että kolmannen maan kansalainen, jonka kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat ja jonka hakemus on siksi hylätty jäsenvaltiossa, jossa hänen alaikäinen lapsensa saa kansainvälistä suojelua, sillä perusteella, että hänellä on toisessa jäsenvaltiossa pakolaisasema, ei henkilökohtaisesti täytä kansainvälisen suojelun saamisen edellytyksiä ensin mainitussa jäsenvaltiossa, minkä perusteella kyseinen kansalainen saa tässä jäsenvaltiossa oikeuden direktiivin 2011/95 24–35 artiklassa tarkoitettuihin etuuksiin.

42 Kolmanneksi direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdan mukaan tällaisten etuuksien myöntämisen on kuitenkin oltava yhteensopivaa asianomaisen perheenjäsenen henkilökohtaisen oikeudellisen asema kanssa.

43 Tältä osin 9.11.2021 annetusta tuomiosta Saksan liittotasavalta (Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen) (C-91/20, EU:C:2021:898, 54 kohta) ilmenee, että tämä varaus liittyy sen tarkistamiseen, onko asianomaisella kansalaisella, joka on kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsen, jo oikeus saada kansainvälistä suojelua myöntäneessä jäsenvaltiossa parempaa kohtelua kuin direktiivin 2011/95 24–35 artiklassa tarkoitetuista etuuksista seuraava kohtelu. Ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, tilanne ei nyt käsiteltävässä asiassa näytä olevan tämä, koska pakolaisaseman myöntäminen jäsenvaltiossa ei lähtökohtaisesti johda siihen, että tätä kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä kohdeltaisiin toisessa jäsenvaltiossa paremmin kuin seuraa direktiivin 2011/95 24–35 artiklassa tarkoitetuista etuuksista tässä toisessa jäsenvaltiossa.

44 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2013/32 33 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että tämä säännös ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että hakijalle on jo myönnetty pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, silloin, kun tämä hakija on ilman huoltajaa tulleen sellaisen lapsen isä, joka on saanut toissijaista suojelua ensin mainitussa jäsenvaltiossa, tämän kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdan soveltamista.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU 33 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että tämä säännös ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että hakijalle on jo myönnetty pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, silloin, kun tämä hakija on ilman huoltajaa tulleen sellaisen lapsen isä, joka on saanut toissijaista suojelua ensin mainitussa jäsenvaltiossa, tämän kuitenkaan rajoittamatta vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU 23 artiklan 2 kohdan soveltamista.

Allekirjoitukset